

Institute of Construction and Architecture
Slovak Academy of Sciences
Dúbravská cesta 9, 845 03 Bratislava 45

Zachytávanie uhlíka vo výrobe zeleného betónu: princípy a perspektívy

Martin T. Palou
martin.palou@savba.sk

Betón

Betón, ktorý používa CO_2 pri výrobe

Terminológia a otázky

- **Obehové hospodárstvo verzus lineárne hospodárstvo**
- **uhlíková neutralita a uhlíkové hospodárstvo**
- **CCU a CCS**
- **Kde nájdeme CO₂ keby sme ho chceli?**
- **Je CO₂ nepriateľ alebo surovina?**

Čo je to obehové hospodárstvo?

Obehové hospodárstvo je model výroby a spotreby, ktorý zahŕňa zdieľanie, opätovné používanie, opravy, renováciu a recykláciu existujúcich produktov a materiálov v (takmer) uzavretom okruhu, ktorého cieľom je zachovať najvyššiu úžitkovú hodnotu tak dlho, ako je to možné. Týmto spôsobom sa predlžuje životný cyklus výrobkov, aby sa znížila spotreba surovín a produkcia odpadu.

Keď produkt dosiahne koniec svojej životnosti, zdroje, ktoré ho tvoria, sa udržia v ekonomickom cykle. Môžu sa teda znova a znova použiť na obnovenie hodnoty.

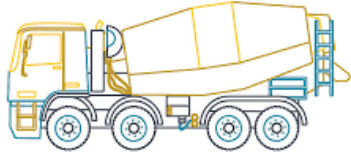
Príklad obehového hospodárstva v stavebníctve

Transportbetón

Demolácia

Štrk a drvené kamenivo

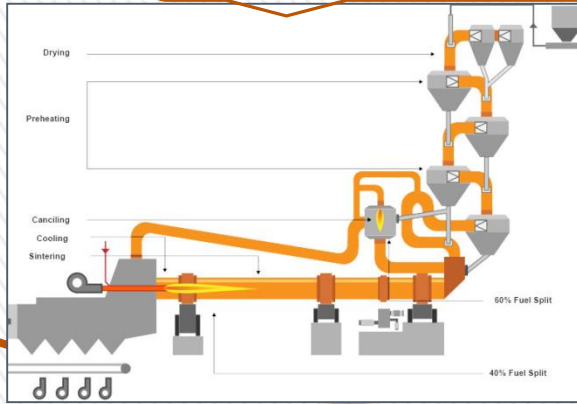
Výroba agregátov

Zložka surovínovej zmesi na výpal cementu

Cement

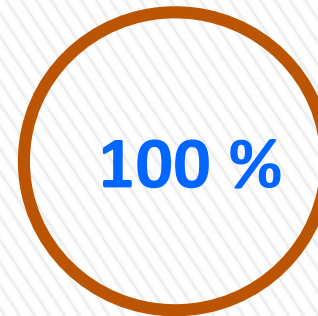
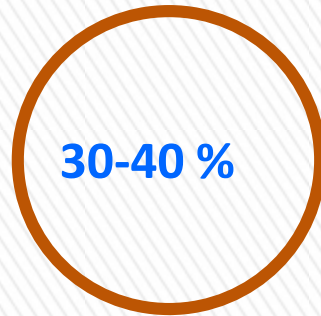
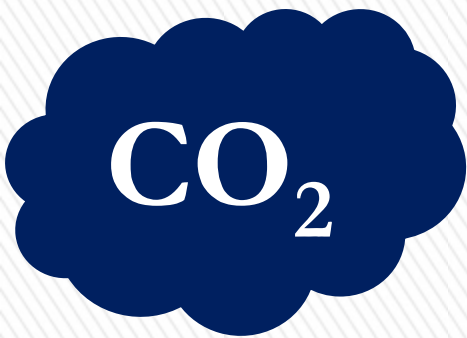
Uhlíkové hospodárstvo (Zachytávanie, opätovné použitie a skladovanie uhlíka)

- **Carbon Capture and Use (CSU)**
- **Carbon Capture and Storage (CSS)**

Cieľom je dosiahnuť uhlíkovú neutralitu

Čo je uhlíková neutralita?

1990

2030

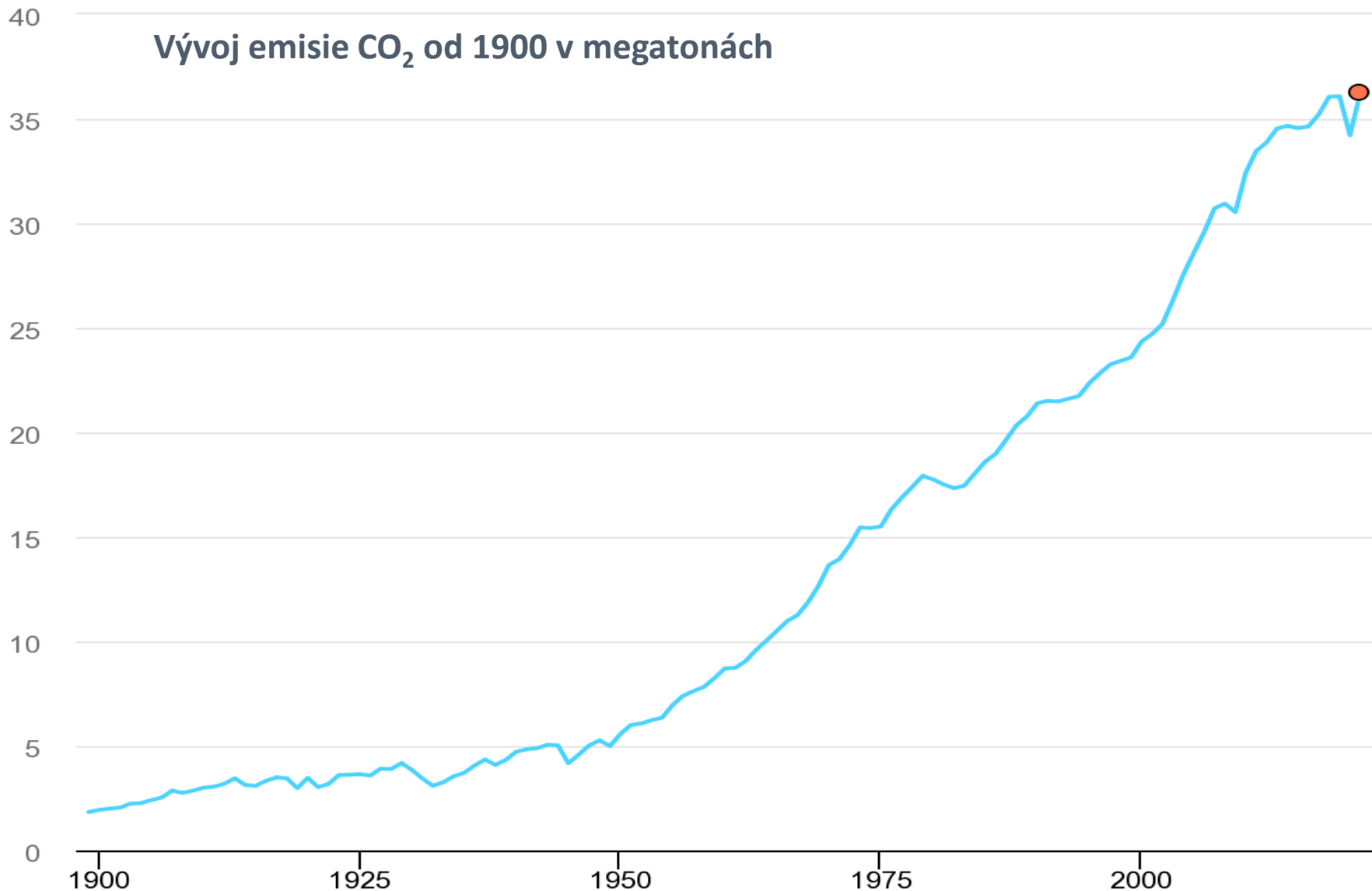
2050

- ❖ Nízko-uhlíkové cementy
- ❖ Nízko-uhlíkové palivá
- ❖ Nízko-uhlíkové betóny
- ❖ Vývoj zelených betónov
- ❖ Vývoj technológie zachytávania CO₂

Implementácia technológie zachytávania CO₂

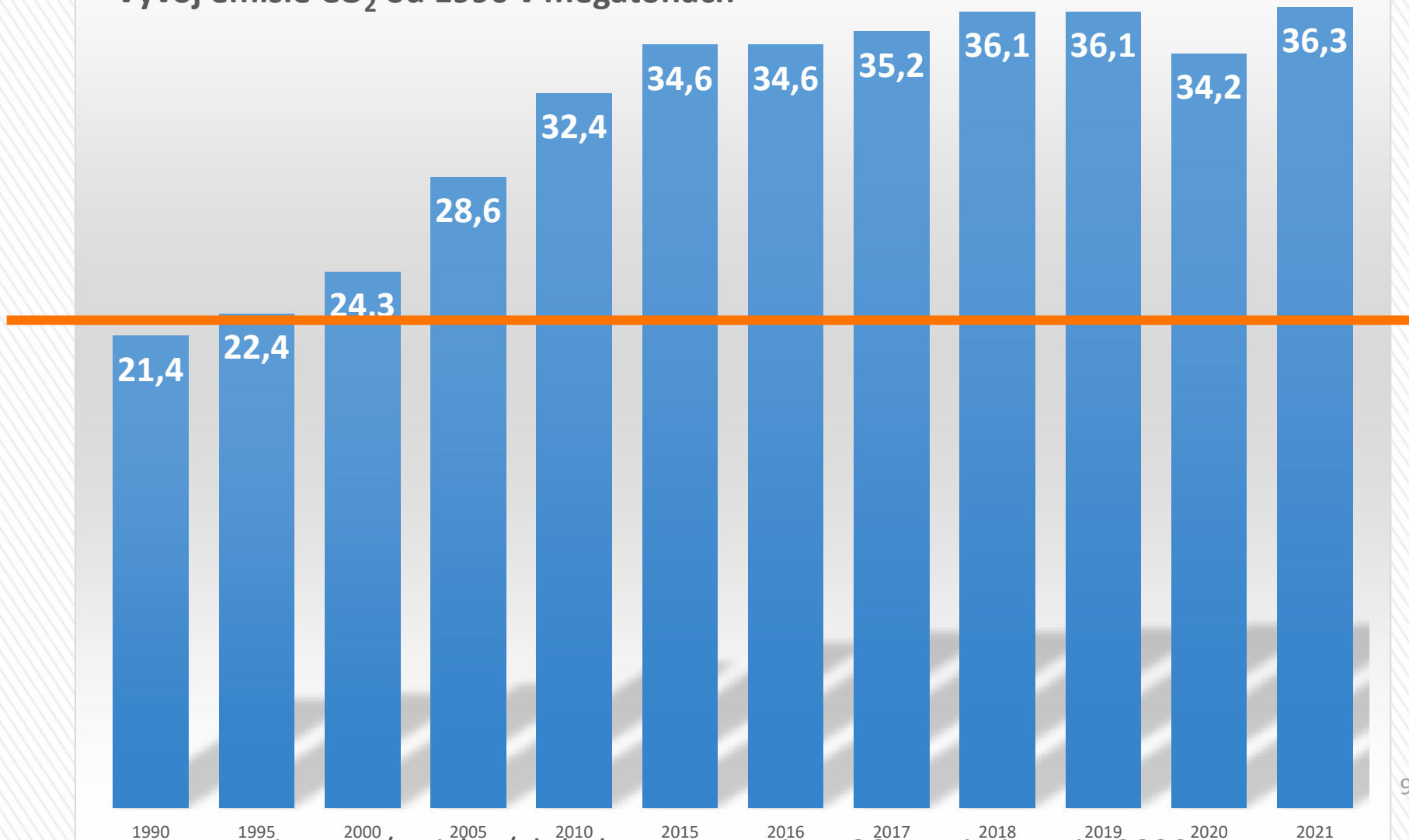
Vývoj emisie CO₂ od 1900 v megatonách

- 7-10 % emisií zodpovedá cementárenský priemysel

Vývoj emisie CO₂ od 1990 v megatonách

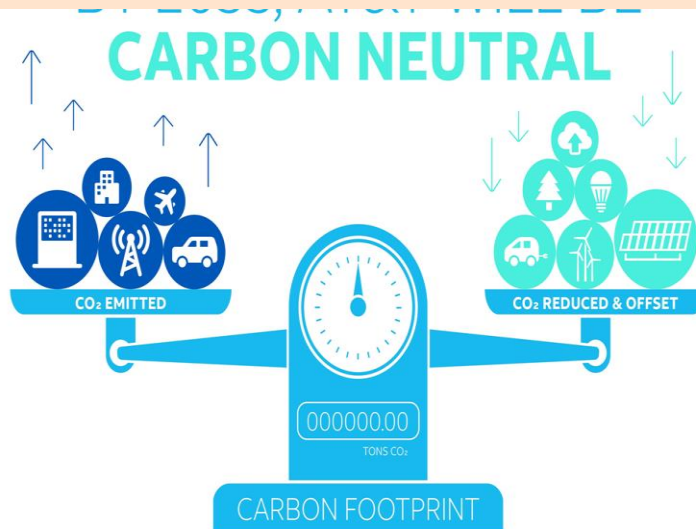
[www.iea.org/articles/global-energy-review-CO₂-emissions-in-2020](http://www.iea.org/articles/global-energy-review-CO2-emissions-in-2020)

Uhlíková neutralita

Nerovnováha v současnosti

Koľko sme produkovali, toľko
sme absorbovali
2050

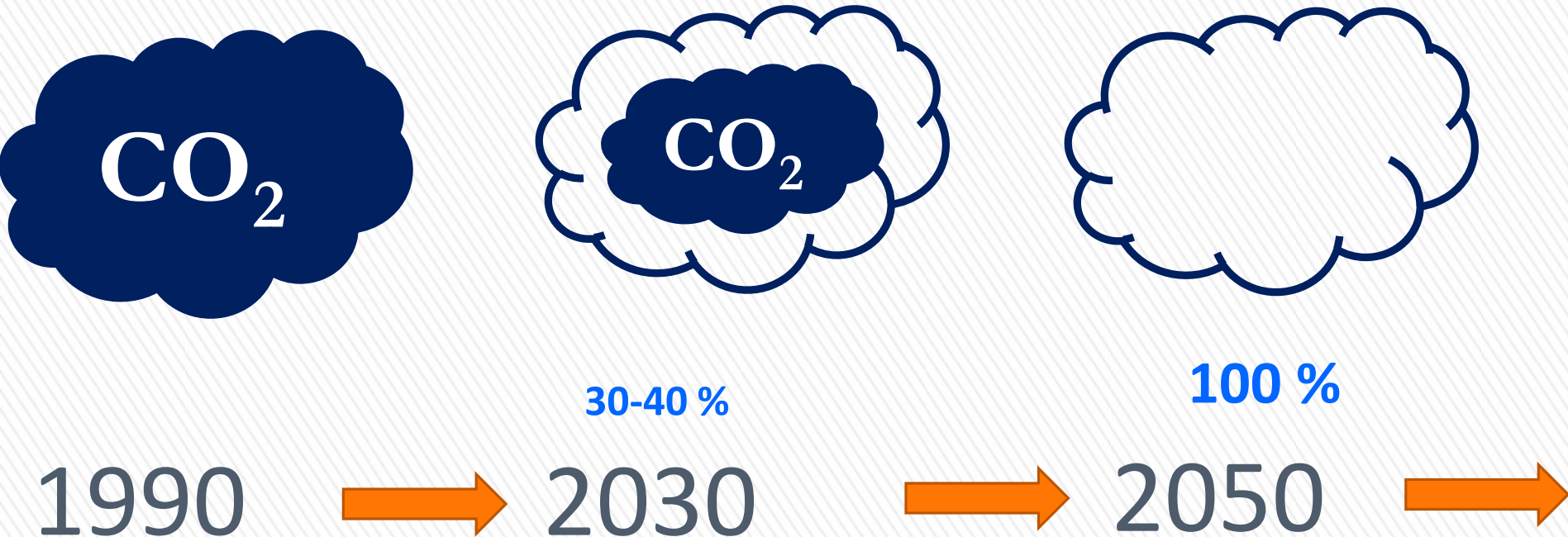
19,0 Gt CO₂

36,3 Gt CO₂

Uhlíková neutralita

11

Cestná mapa v cementárenském a stavebném priemysle

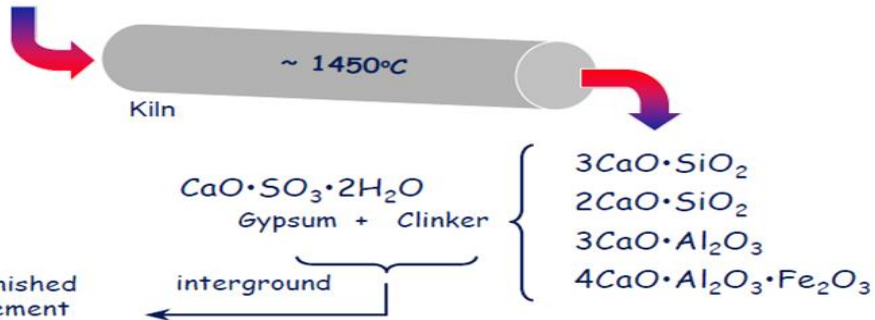
- ❖ Nízko-uhlíkové cementy
- ❖ Nízko-uhlíkové palivá
- ❖ Nízko-uhlíkové betóny
- ❖ Vývoj zelených betónov
- ❖ Vývoj technológie zachytávania CO₂

Implementácia technológie
zachytávania CO₂

- Materiálová spotreba
- Energetická spotreba

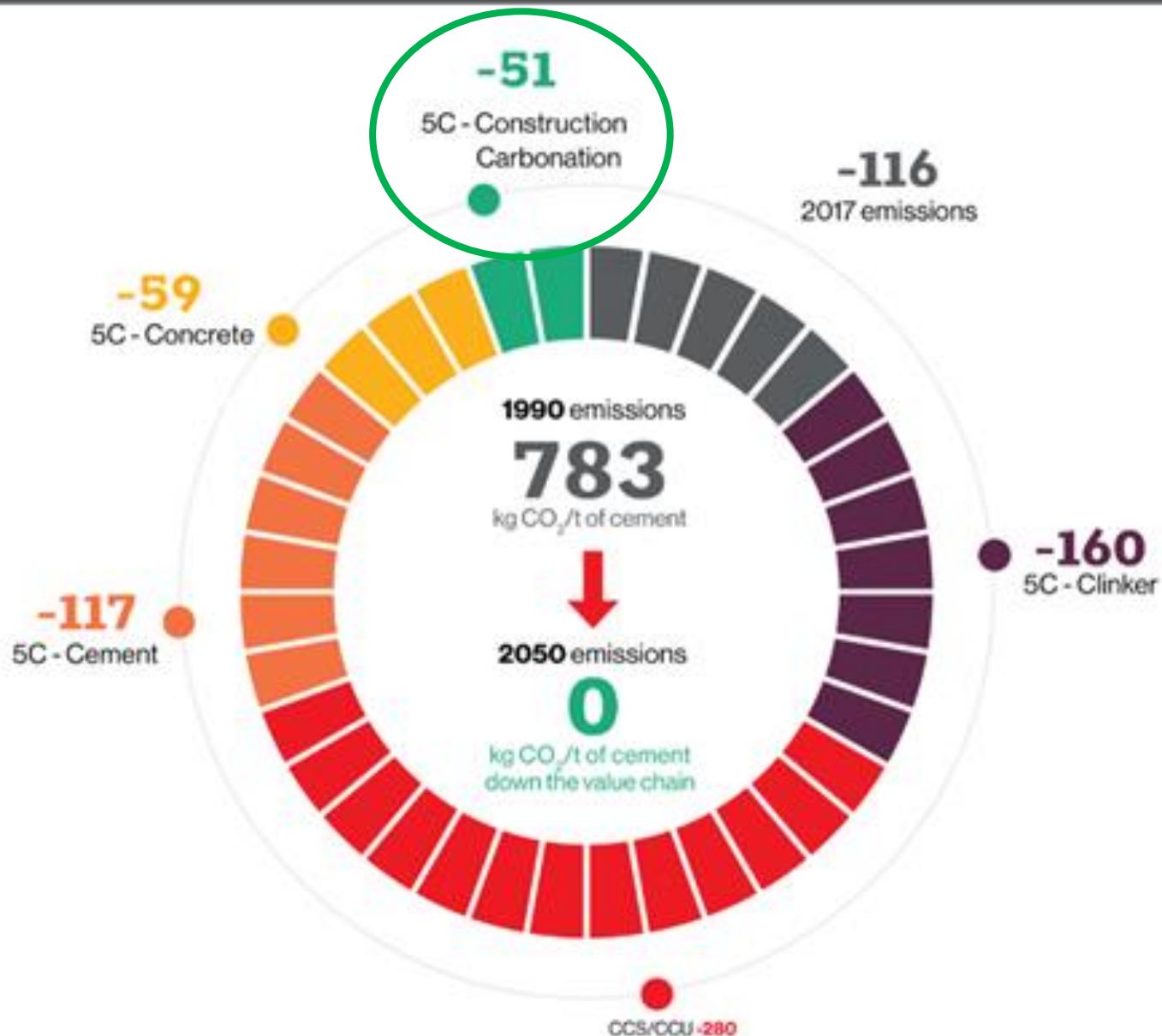
CaCO_3 (limestone)
 $2\text{SiO}_2 \cdot \text{Al}_2\text{O}_3$ (clay, shale)
 Fe_2O_3 (iron oxide)
 SiO_2 (silica sand)

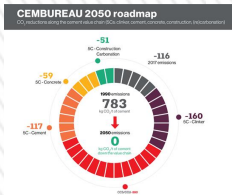
4 miliardy ton cementu
= 20 miliárd tón betónu
= 2,5 miliárd ton CO_2 v
roku 2020.

CEMBUREAU 2050 roadmap

CO₂ reductions along the cement value chain (5Cs: clinker, cement, concrete, construction, (re)carbonation)

1990: 783 kg CO₂/t cementu

Plán na 5 C

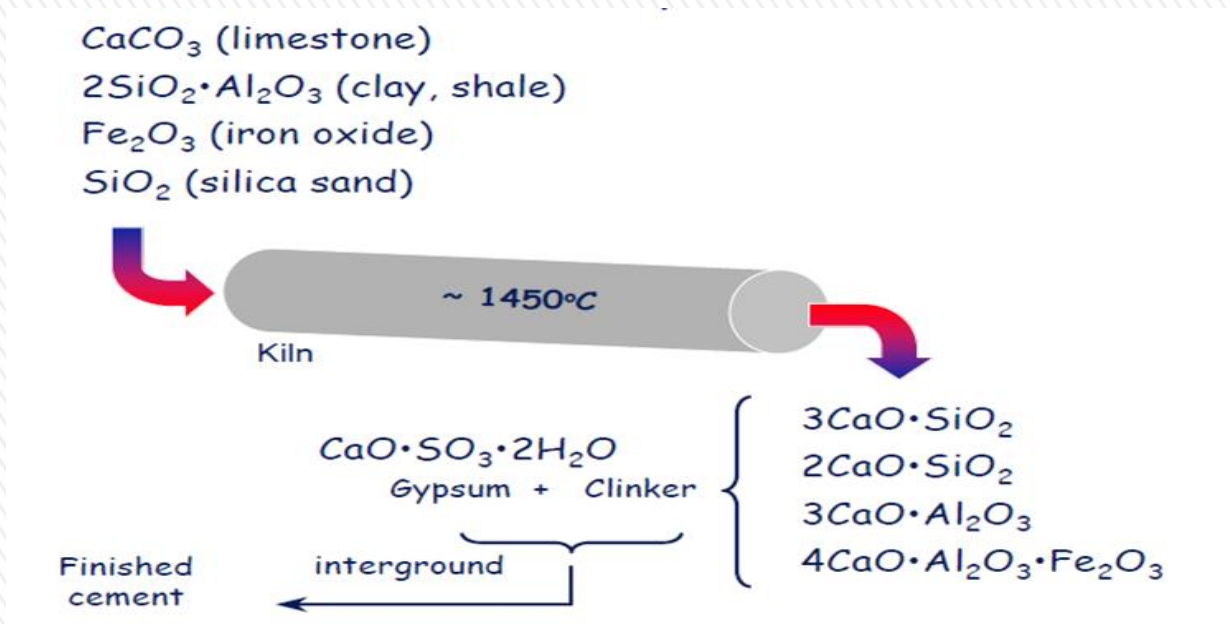
1. Clinker: slinok -160 kg CO₂/t cementu
2. Cement: cement - 117 kg CO₂/t cementu
3. Concrete: betón - 59 kg CO₂/t cementu
4. Construction Carbonation: karbonatácie budov- 51 kg CO₂/t cementu
5. CCS/CCU -280 kg CO₂/t cementu

V roku 2017 plán znižovania uhlíka bol prekročený o 116 kg CO₂/t cementu

$$160 + 117 + 59 + 51 + 280 + 116 = 783 \text{ kg CO}_2/\text{t cementu}$$

1. C –Clinker: slinok -160 kg CO₂/t cementu

Cement = slinok + sadrovec

1. Využitie alternatívnych surovín
2. Využitie alternatívnych palív
3. Modernizácia zariadenia

2. C-Cement: cement - 117 kg CO₂/t cementu

Vývoj nových druhov kompozitných cementov a spojív využitým sekundárných surovín

**1 typ
cementu**

**27 typov
cementu**

**39 typov
cementu**

3. Concrete: betón - 59 kg CO₂/t cementu

Betón sa vyrába z

- **cementu,**
- vody,
- hrubých a jemných kamenív,
- prímiesí a prísad.

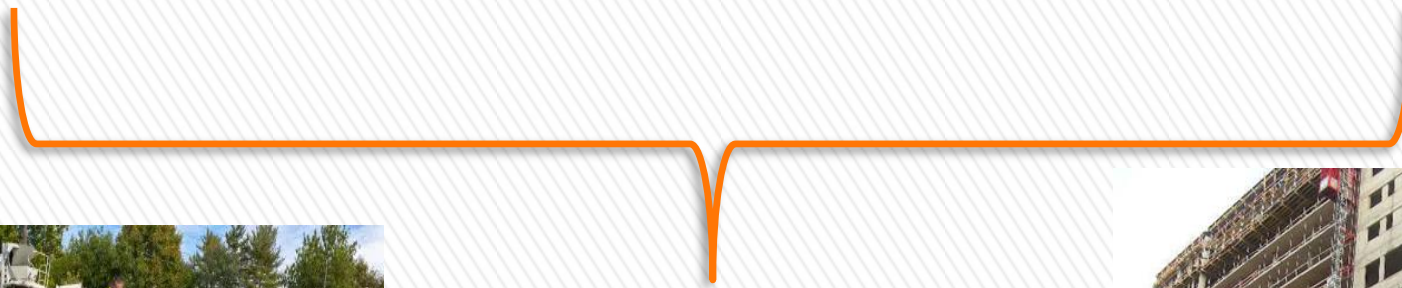
Prísady

4. Construction Carbonation: karbonatácie budov

- 51 kg CO₂/t cementu

CaCO₃ pevná fáza a nerozkladá sa pri izbovej teplote.
Permanentná sekvestrácia

Fenolftaleínova skúška – odhad pH a hĺbky karbonatácie

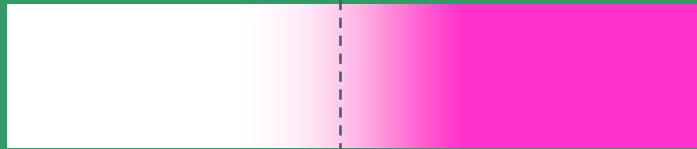
Farba vodných roztokov - pH

„bezf“

pH ≤ 8.2

fialová

pH ≥ 10

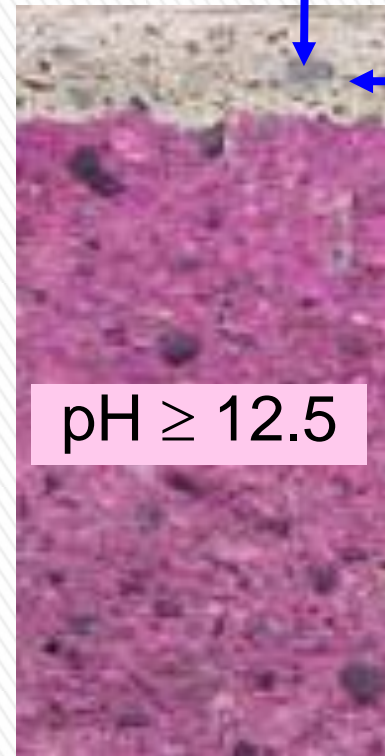
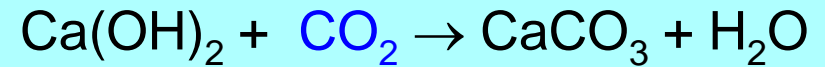
pH $\cong 9$

Fenolftaleín
pH indikátor

Nanáša sa na
čerstvú lomovú
plochu betónu

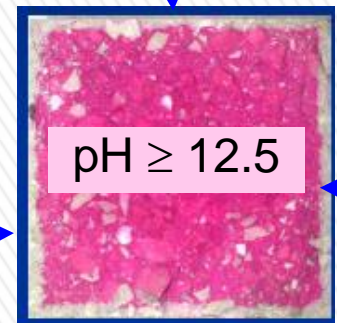

Povrchová skarbonatizovaná
vrstva betónu

pH < 9

pH ≥ 12.5

pH ≥ 12.5

Vnútrotná nekarbonatizovaná
časť

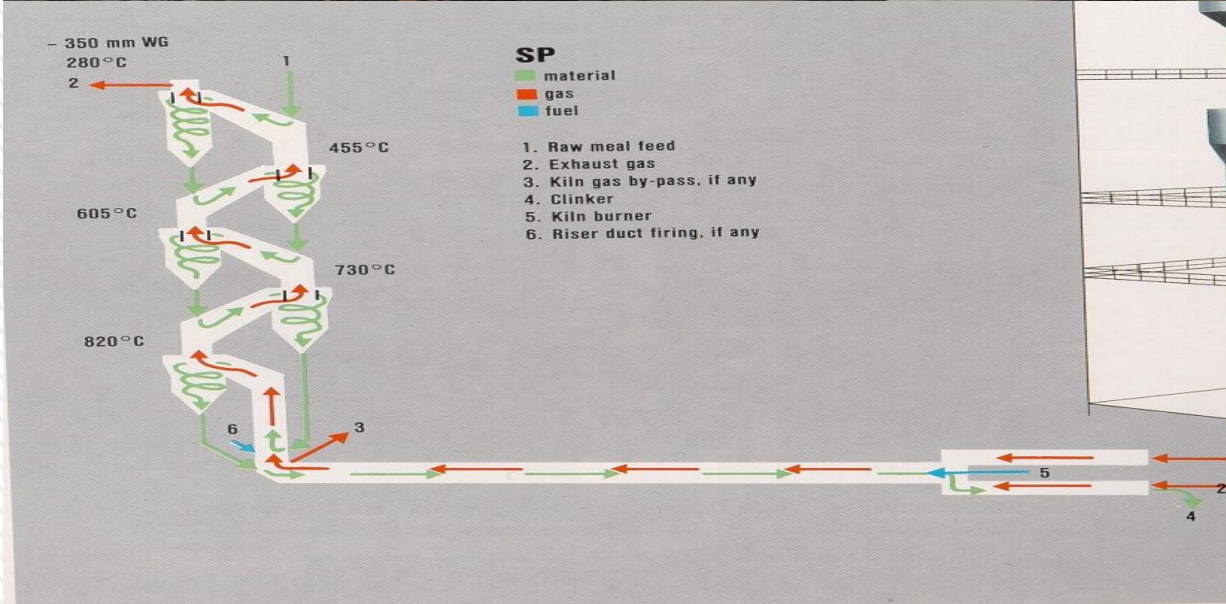
5. CCS/CCU -280 kg CO₂/t cementu

Zachytávanie CO₂ v cementárenskom priemysle

Súčasná technológia výroby cementu neumožňuje efektívne zachytiť CO₂

Cementáreň Rohožník

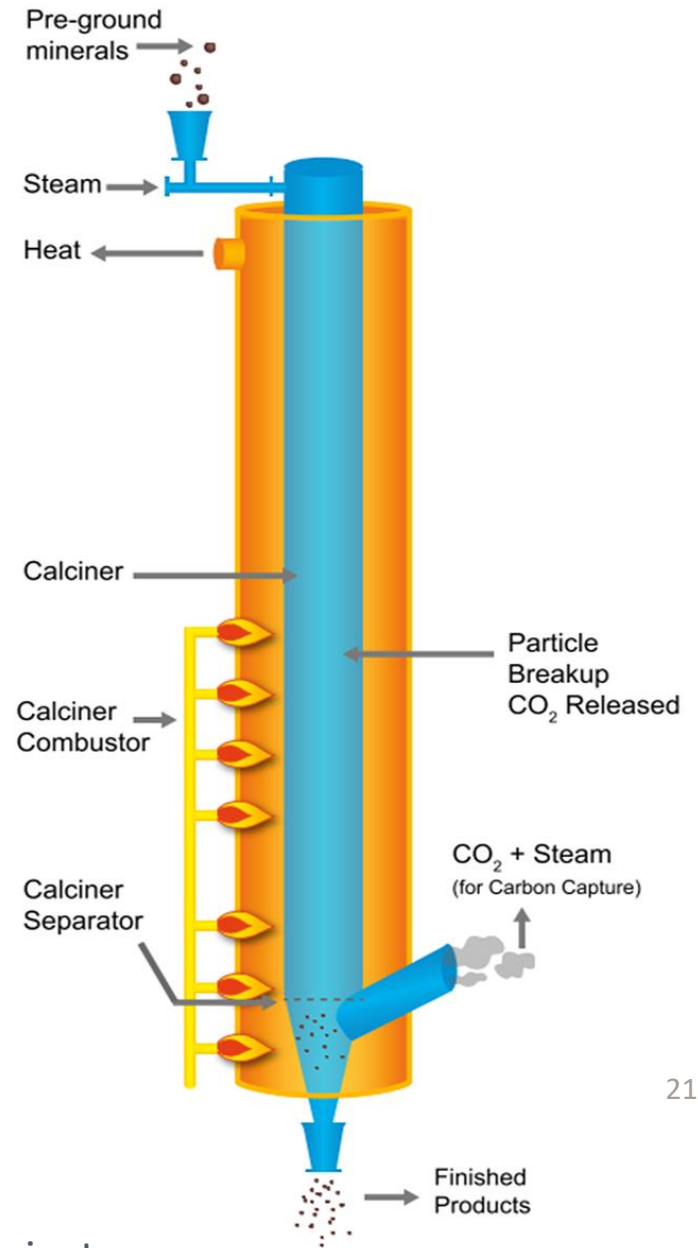

Zmena technológia výpalu slinku

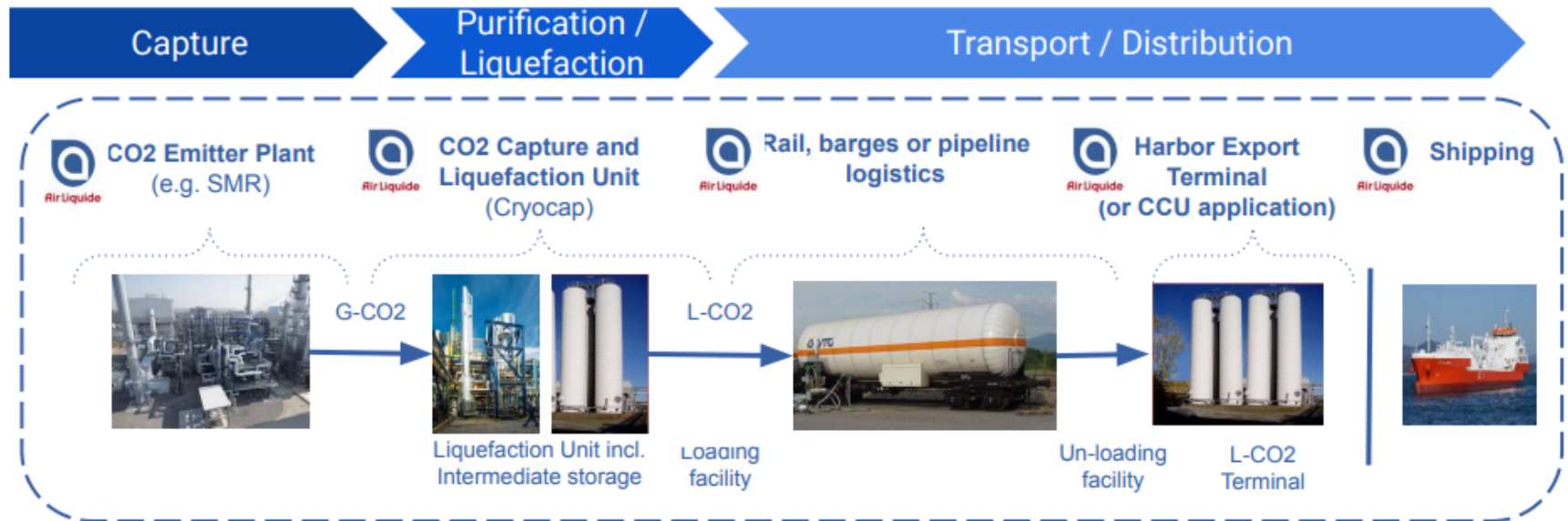

Technológia zachytávania CO₂ v cementárni Heilderberg
<https://www.heidelbergcement.com/en/leilac-research-project>

Technológia zachytávania, očistenia, skvapalnenia , doprava a skladovania

Air Liquide - A key Player in the CCUS value chain

Air Liquide expertise along the value chain:

- Various CO2 capture technologies (Cryocap FG/Oxy, Amine wash, Rectisol)
- CO2 compression, liquefaction and storage expertise
- Pipeline network operations

THIS DOCUMENT IS PUBLIC

AIR LIQUIDE, A WORLD LEADER IN GASES, TECHNOLOGIES AND SERVICES FOR INDUSTRY AND HEALTH

February 2021

S. Ruban • Air Liquide Engineering & Construction

From capture to storage, CO2 cryogenic technologies & logistic chain

Air Liquide
ENGINEERING & CONSTRUCTION

Revolúcia v boji proti globálnemu otepľovaniu: vývoj a výroby vysávačov CO₂

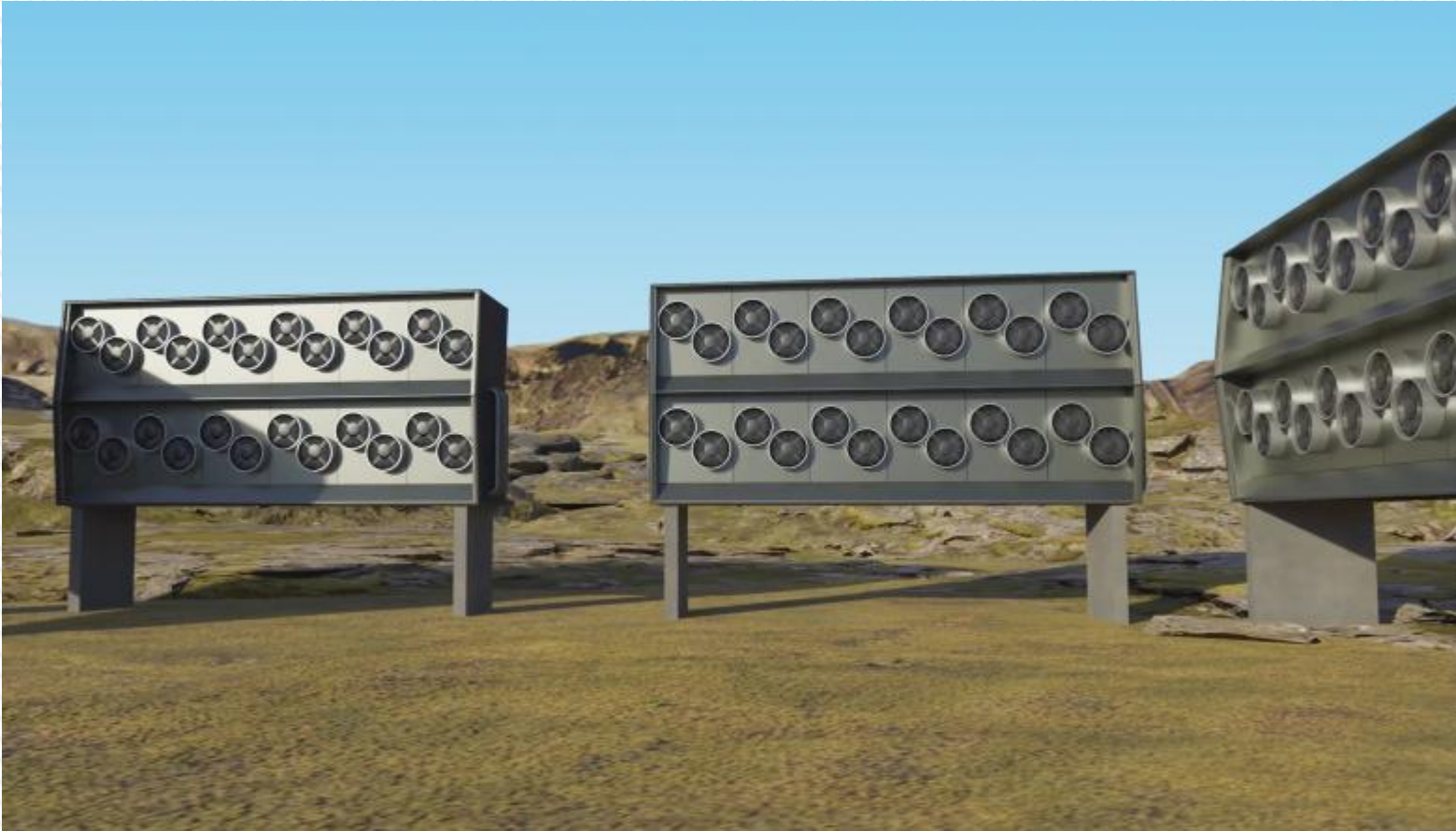
Toto riešenie, ktoré nie je príliš jednoduché, navrhli **Christoph Gebald a Jan Wurzbacher**, dvaja inžinieri zo Švajčiarskeho federálneho technologického inštitútu v Zürichu (ETHZ). [École polytechnique fédérale de Zurich \(EPFZ\)](#)

Osemnásť vysávačov CO₂ na streche spaľovne Hinwil (ZH). Od ich inštalácie v roku 2017 zachytávali 900 ton CO₂, čo je ekvivalent emisií približne 30 domácností.

Carbon Capture Vysávač CO₂

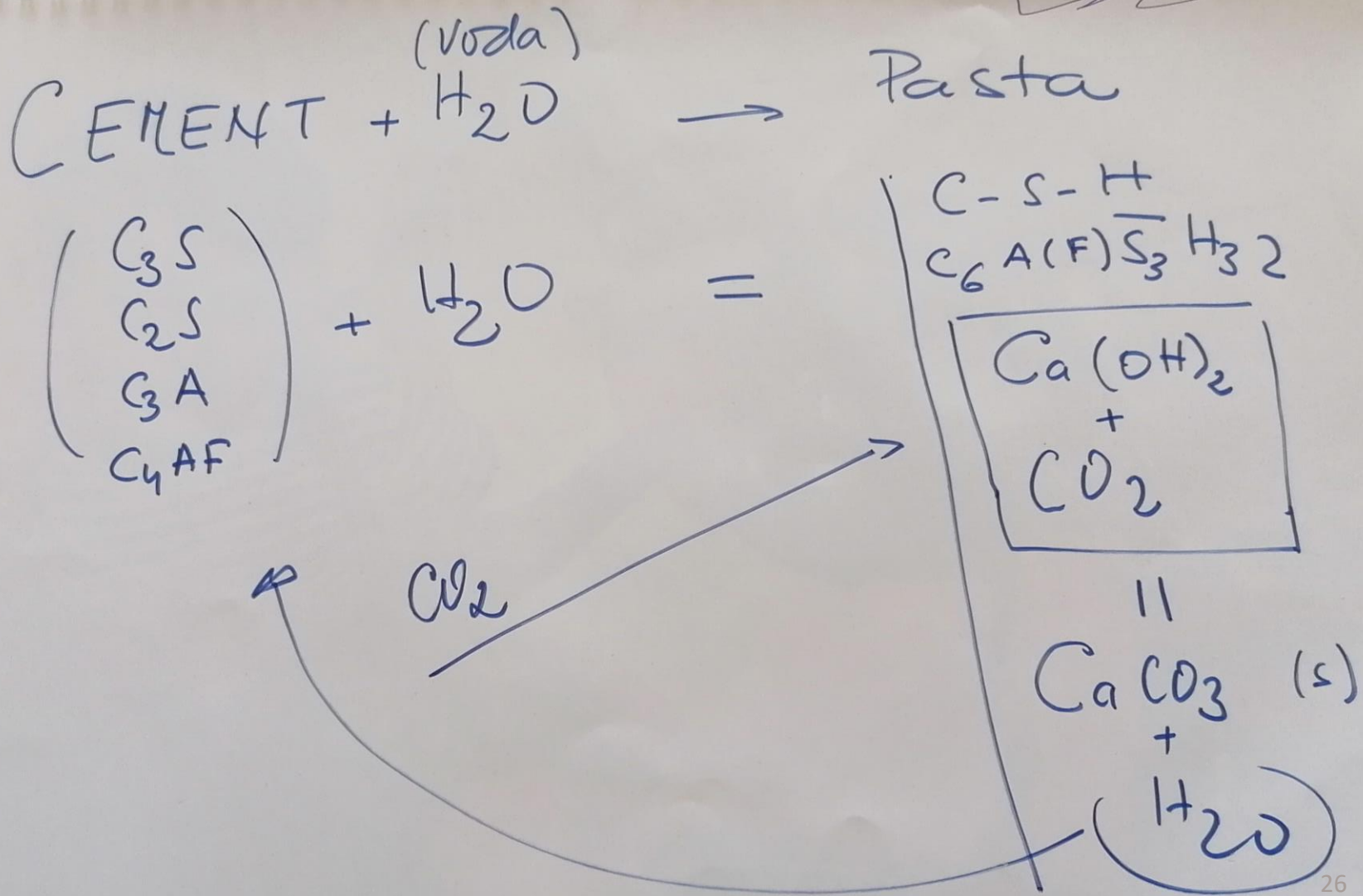
V roku 2020 spoločnosť Climeworks posunula zachytávanie oxidu uhličitého na ďalšiu úroveň na Islande, kde spoločnosť stavila nové, oveľa väčšie zariadenie. S názvom „Orca“, ktoré natrvalo a bezpečne odstráni 4 000 ton atmosférického oxidu uhličitého za rok.

Betón

Betón, ktorý používa CO_2 pri výrobe

Chémia reakcie cementu s vodou

Chémia reakcie cementu s vodou

CaCO_3 pevná fáza a nerozkladá sa pri izbovej teplote.

Permanentná sekvestrácia

CO₂ Betón sa vyrába z

- cementu,
- vody,
- hrubých a jemných kamenív,
- prímiesí a prísad.
- CO₂ vo forme plynov alebo kvapaliny

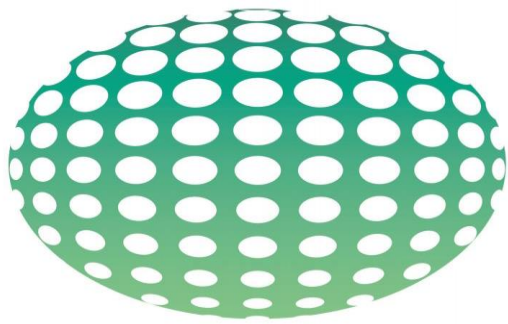
Prísady

CO₂

Solidia Technologies

**CO₂ komora pre vytvrdenutie
betónových výrobkov**

Betónové tvárnice

Plotové tvárnice

Betónové tvárnice

Zatrávňovacia tvárnica

CO₂ v kvapalnej forme

[CarbonCure Technologies | Reducing Carbon, One Truck At A Time](#)

CO₂ stanica na betonárke

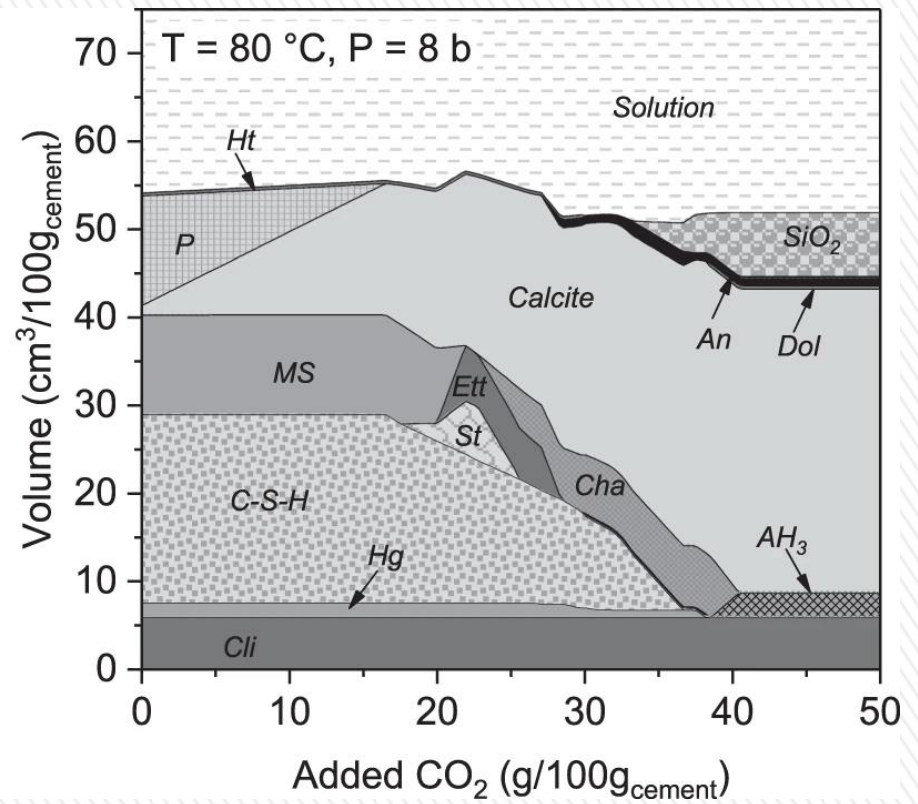
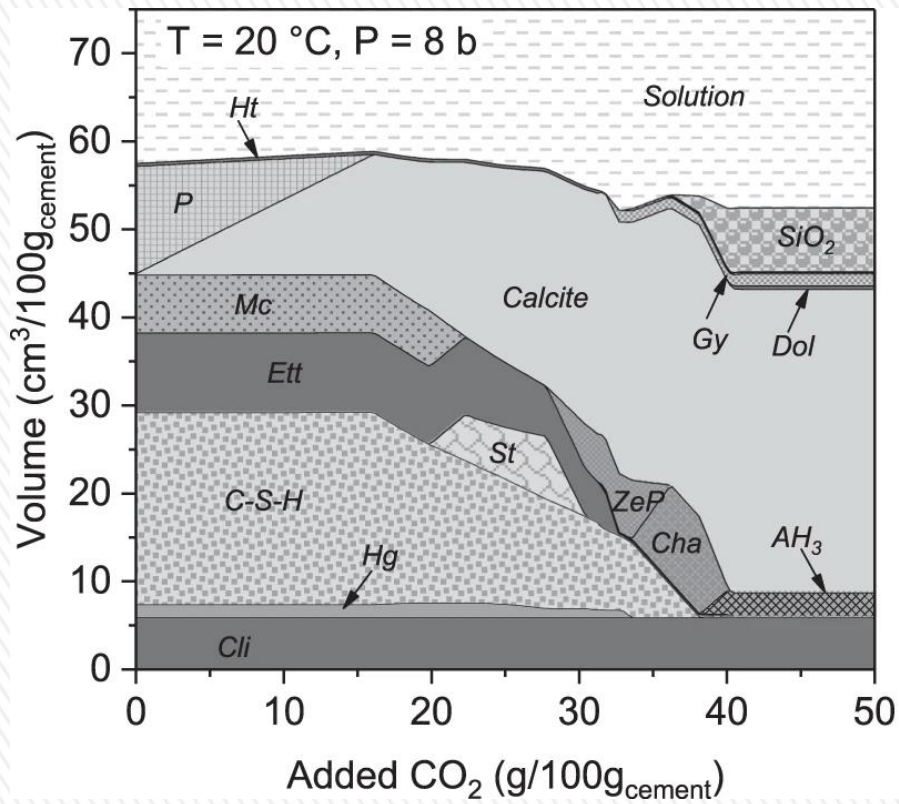
Letisko Calgary USA

Betón

Na pôde Ústavu stavebníctva a
architektúry, SAV

<https://www.nature.com/figure/2> | Scientific Reports (nature.com)

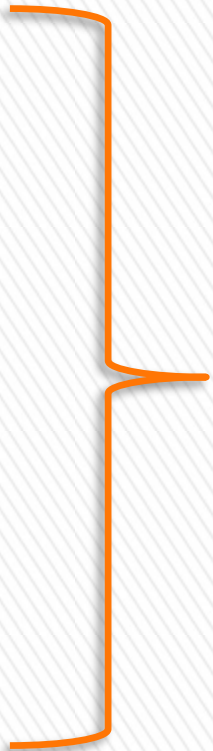

CO₂ Betón sa vyrába z cementu, vody, hrubých a jemných kamenív, prímiesí a prísad.

- CO₂ vo forme plynov

VID_20210428_105829.mp4

Prísady

Ošetrovanie v CO₂ komore

Ošetrenie v klimatizovanej komore

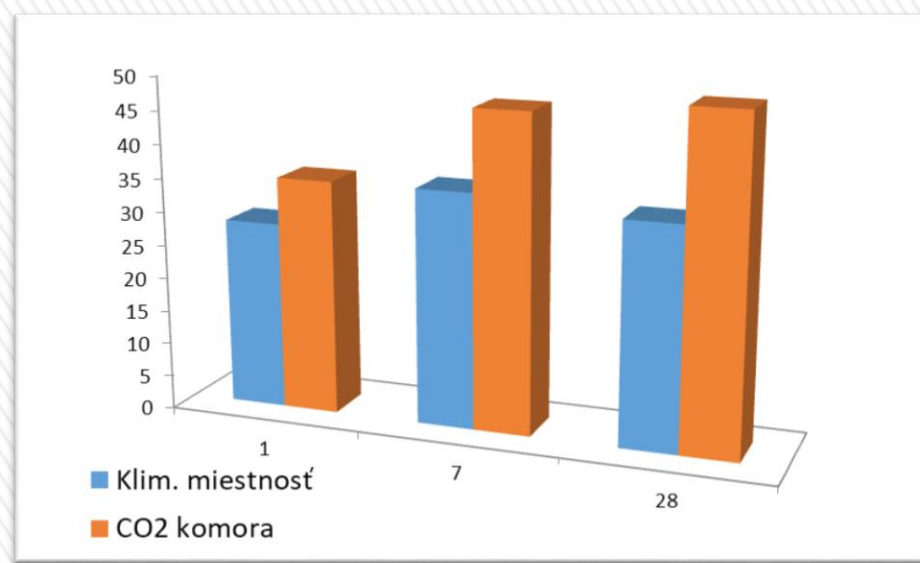
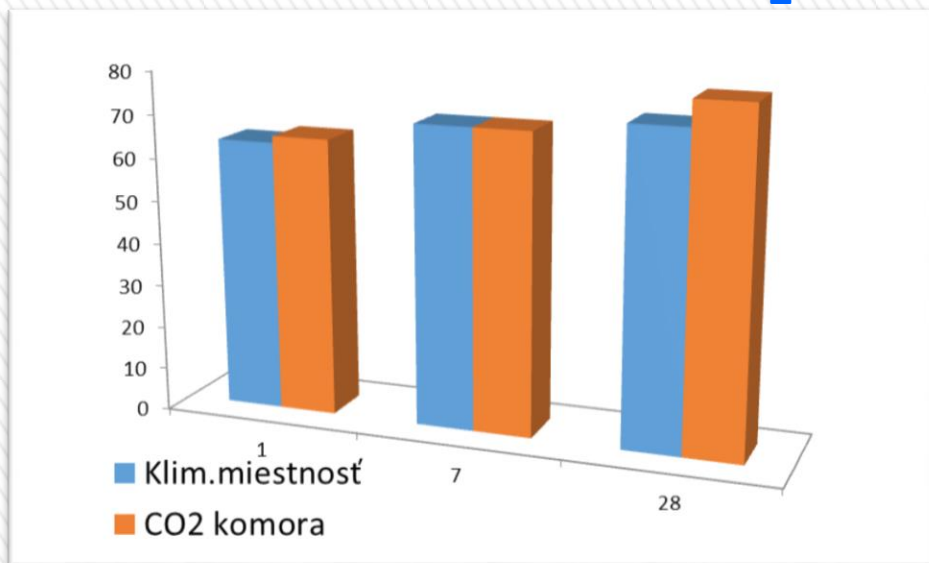

Test mechanických vlastností

Vytvrdenutie výrobkov v CO2 komore zvyšuje mechanické pevnosti

Príprava vzoriek bez CO₂

Príprava vzoriek s CO₂

Sledovanie dlhodobej trvanlivosti výrobkov v laboratóriu

Ťažký
CO₂
betón

Sledovanie dlhodobej trvanlivosti výrobkov v prírode

Ďakujem za pozornosť